

Případová studie

Diskriminace v oblasti bydlení

Paní Monika Horváthová žije v panelovém městském bytě 2 + kk o velikosti 45 m² společně se svou celkem sedmičlennou rodinou. Ráda by získala větší městský byt. Přestože nemá dluhy vůči městu a řádně a pravidelně platí nájemné, její rodina se chová slušně, děti navštěvují školu, a stará se o ně, dlouhodobě se jí nedaří dostat se z „ghetta“. Její dvanáctiletá dcera Erika je zdravotně postižená. Ačkoliv postižení je především mentální, projevuje se také zhoršenou chůzí. Monika již opakovaně požádala město o přidělení většího městského bytu, avšak rada města usnesením její žádost odmítla. Nikdy se Monika nedozví, proč. Ona sama se domnívá, že je to proto, že je Romka.

Doslechla se od terénní sociální pracovnice, že se v bytové komisi, která radě chystá podklady k usnesení, členové komise vyjadřují o jejich rodině tak, že *„pro Romáky byty nemají, že oni všechno zničí, že mají moc dětí, že si je nemají dělat a mají nejdřív přemýšlet, že s sebou všude nosí šváby a štěnice, zneužívají sociální dávky, ... apod.“*

Město se navíc rozhodlo, že z panelového domu, v němž žije Moničina rodina, udělá domov pro seniory. Naproti je dům s pečovatelskou službou a již nyní jim všichni z „Moničina“ domu ničí zahrádky a vyrušují. Již mnohokrát zde musela zasahovat policie. S Moničinou rodinou zde žijí ještě další romské rodiny, které sem byly dlouhodobě sestěhovány. Město platícím nájemníkům, tedy i Monice, nájemní smlouvy omezilo k jednomu určitému termínu a ukončilo je. Nabídlo jim za to nájemní smlouvy na dobu určitou 3 měsíce v nově rekonstruovaném objektu, který dříve sloužil jako přístřeší, a nyní má snížené nájemné (jedná se o sociální bydlení na okraji města v industriální zóně). Nábytek od švábů si vzít nemohli. Do nových bytů byli nastěhováni z původního objektu jen platící Romové. Neplatící Romy vystěhovali do okolních vesnic za město a bílým nájemníkům nabídli městské byty ve městě.

Nové byty jsou maximálně o rozloze 30 m². V novém objektu mají svou pracovnu terénní sociální pracovnice. Tyto podporují stížnosti Romů, avšak současně je jim vyhrožováno ze strany města ztrátou pracovní pozice, budou-li jim příliš stranit. Sociální pracovnice dostávají úkoly také od správy nemovitostí, aby hlídaly majetek a hlásily majetkové škody.

Všichni shodně tvrdí, že byty se ve městě pronajímají i „bez komise“ a že pravidla města se fakticky nepoužívají. Byty údajně měli dostat dříve „bílí“, kteří měli dluhy. Pokud si o nějaký byt žádali Romové jako jediní žadatelé, a přesto byt nedostali, zůstal byt nadále volný. Některé rodiny mají vysoké příjmy, avšak nejsou to příjmy získané prací, ale ze systému sociálního zabezpečení. Uvádějí, že by proto „zvládli větší byt“, nebo že „byt mohou dostat jen slušní a slušní jsou ti, kteří pracují“. Ke svým žádostem o přidělení

bytu dokládají lékařské zprávy a potvrzují to i sociální pracovníce. Správa nemovitostí toto popírá a říká, že lékařské zprávy je nezajímají. Výběrová řízení na byt se konají vždy k jednomu určitému bytu. Pořadníky město nevede. Předchozí žádosti zvyhodňují žadatele.

Několik romských rodin se obrátilo na veřejnou ochránkyni práv s námitkou diskriminace. Jakmile se tuto skutečnost město dozvědělo, pozastavilo ve vztahu k těmto žadatelům přidělování bytů do doby, než bude znát stanovisko ombudsmanky.

Paní Monika se pokoušela opakovaně získat nájem u soukromého pronajímatele, obvolala již kolem stovky inzerátů, ale vždy to mělo stejný průběh. Jakmile sdělila své příjmení, následovala ze strany realitního makléře či makléřky otázka, zda je Romka. Když uvedla, že ano, pracovníci realitní kanceláře jí pokaždé sdělili, že pronajímatel si Romy nepřije, a prohlídku nabízeného bytu jí neumožnili. Když paní Monika namítala, že všechny své povinnosti dlouhodobě plní a její rodina je slušná, pracovníci realitních kanceláří jí zpravidla řekli, že je jim líto, ale že pouze tlumočí přání pronajímatele.

Otázky k případu

- 1) Jaké sporné momenty nacházíte v případě Moniky a její rodiny?
- 2) Mohlo by zde jít o diskriminaci?
- 3) Co je důvodem rozlišování?
- 4) Jaká forma diskriminace by to mohla být (přímá, nepřímá, obtěžování,...)?
- 5) Jak hodnotíte práci terénních pracovníků v případě Moniky?
- 6) Co bude muset Monika prokázat v případném soudním sporu?
- 7) Kdo bude vůči Monice ve srovnatelném postavení?
- 8) Spočívá důvod rozdílného chování skutečně v etnicitě? Můžete zde nalézt také jiné důvody?
- 9) Jak hodnotíte pozastavení přidělování bytů městem?
- 10) Považujete jednání realitních kanceláří (a pronajímatelů) za zákonné?